

A KÖRFORGÁSOS GAZDASÁG SZEREPE AZ ÖKOTURIZMUSBAN MAGYARORSZÁGI ESETTANULMÁNYOK PÉLDÁJÁN KERESZTÜL

THE ROLE OF THE CIRCULAR ECONOMY IN ECOTOURISM THROUGH CASE STUDIES IN HUNGARY

Vargáné Gálicz Ivett¹ ORCID: 0000-0003-2569-462X * - Dávid Lóránt Dénes^{2,3,4} ORCID: 0000-0001-7880-9860

¹ Széchenyi István Egyetem, dr.galicz.ivett@gmail.com

²Egyetemi tanár, Neumann János Egyetem, Gazdaságtudományi Kar, Turizmus-Vendéglátás Tanszék,
david.lorant.denes@nje.hu és

³Kutatóprofesszor, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság
Intézet, Fenntartható Turizmus Tanszék, Szent István Campus, Gödöllő, david.lorant.denes@uni-mate.hu és

⁴Egyetemi docens, Eötvös Loránd Tudományegyetem Társadalomtudományi Kar, Közgazdaságtudományi
Intézet, Savaria Gazdálkodástudományi Tanszék, david.lorant.denes@sek.elte.hu

<https://doi.org/10.47833/2025.2.ECO.017>

Keywords:

körforgásos gazdaság,
fenntarthatóság, ökoturizmus

Article history:

Received 10 November 2024

Revised 20 October 2025

Accepted 25 October 2025

Absztrakt

A körforgásos gazdaság (circular economy, CE) koncepciója egyre fontosabb szerepet kap a fenntartható és az ökoturizmusban is. Tanulmányunk a körforgásos gazdaság alkalmazhatóságát vizsgálja két eltérő jellegű magyarországi turisztikai helyszínen: a székesfehérvári Sóstó Látogatóközpontban és a sarudi Élmenyfaluban. A kutatás célja annak feltárása, hogy a vizsgált helyszínek miként alkalmazzák a körforgásos gazdaság elemeit. Módszerünk a helyszíni megfigyeléseken és az online tartalmak elemzésén alapult, a szakirodalom elemzésével. Az eredmények alapján a Sóstó Látogatóközpont kiemelkedően hozzájárul a környezeti neveléshez és látogatói tudatosság növeléséhez, míg a sarudi Élmenyfalú főként a hulladékcsökkentésre és a helyi közösség bevonására összpontosít.

Abstract

The concept of the circular economy (CE) is becoming increasingly important in sustainable and ecotourism. Our study investigates the applicability of the circular economy in two different types of tourism sites in Hungary: the Sóstó Visitor Centre in Székesfehérvár and the Experience Village in Sarud. The aim of the research is to explore how the sites in question apply elements of the circular economy. Our methodology was based on field observations and online content analysis, with an analysis of the literature. The results show that the Sóstó Visitor Centre makes an outstanding contribution to environmental education and visitor awareness, while the Sarud Experience Village focuses mainly on waste reduction and local community involvement.

*Corresponding author.

E-mail address: dr.galicz.ivett@gmail.com

1 Bevezetés

A körforgásos gazdaság (circular economy, CE) koncepciója egyre nagyobb jelentőségű a fenntartható turizmus megvalósításában. Az elmélet az erőforrások hatékony felhasználására, a hulladék minimalizálására, valamint a természeti értékek megőrzésére összpontosít, és ezáltal új lehetőségeket kínál a turisztikai ágazat számára is. Mivel a turizmus intenzív anyag- és energiafogyasztással jár, a körforgásos gazdasági modell hozzájárulhat a környezetre nehezedő nyomás csökkentéséhez, azonban kevés empirikus kutatás áll rendelkezésre arról, hogyan valósíthatók meg ezek az elvek konkrét turisztikai helyszíneken.

Kutatásunk célja annak feltárása, hogy a körforgásos gazdaság elvei hogyan alkalmazhatóak két eltérő jellegű magyarországi turisztikai helyszínen, a székesfehérvári Sóstó Látogatóközpontban és Sarudon, az Élményfaluban. Elemzésünk arra irányul, hogy megvizsgálja az egyes helyszínek fenntarthatósági gyakorlatait és a körforgásos gazdaság elemeinek megvalósulását, kritikailag értékelve azokat.

Kutatási kérdések:

1. Hogyan alkalmazzák a körforgásos gazdaság elveit a Sóstó Látogatóközpontban és a sarudi Élményfaluban?
2. Milyen hatást gyakorolnak ezek a fenntarthatósági intézkedések a helyi közösségre, a gazdaságra és a környezetre?
3. Mely területeken szükséges további fejlesztés a körforgásos gazdaság megvalósítása érdekében?

Hipotézisek:

1. A két vizsgált helyszín különböző fenntarthatósági megközelítései eltérő módon járulnak hozzá a körforgásos gazdaság céljaihoz, de mindkét helyszín értékesen támogatja a fenntartható turizmus fejlődését.
2. A helyi közösség bevonása és a látogatói edukáció kulcsfontosságú tényezők a körforgásos gazdasági elvek hosszú távú megvalósításában.

Kutatásunk újszerűnek tekinthető abból a szempontból, hogy két eltérő jellegű és stratégiájú turisztikai helyszínt hasonlít össze, bemutatva, hogyan érhetők el a fenntarthatósági célok a különböző módszerekkel.

2 Szakirodalmi áttekintés

A körforgásos gazdaság (CE) szerepe egyre fontosabbá válik a turizmus környezeti, gazdasági és társadalmi fenntarthatóságának biztosításában [7]. A fogalom megszületéséről nem áll rendelkezésre egyértelmű információ [11], elméletét az Ellen MacArthur Foundation dolgozta ki, amely a természet megőrzésére, a negatív környezeti hatások minimalizálására és az erőforrások optimalizálására törekszik, ezáltal csökkentve a környezeti terheket és erősítve a helyi gazdaságokat [5], miközben támogatja az ENSZ Fenntartható Fejlődési Céljainak (SDG-k) megvalósulását is.

A turizmus szempontjából a körforgásos gazdaság azért jelentős, mert az ágazatban nagy mennyiségű anyag- és energiafelhasználás valósul meg, továbbá a hulladék mennyisége jelentős környezeti terhet ró a környezetre. A körforgásos gazdaság célja, hogy megoldásokat kínáljon a lineáris gazdasági modellek fenntarthatatlan működésére az érzékeny ökológiai helyszíneken [10], így a lineáris gazdasági modell alternatívájaként alakult ki, amelyben az erőforrásokat a „kitermelés-gyártás-fogyasztás-hulladék” körforgásból kivezetve úgy tervezik meg, hogy azok újrafelhasználhatók vagy újrahasznosíthatók legyenek, ezáltal hozzájárulva a fenntartható turizmushoz, kielégítve a turizmus igényeit, de közben ügyelve a környezetre, a gazdaság és a társadalom közötti egyensúlyra [2]. A turizmus keretein belül a körforgásos gazdaság megközelítése

elsősorban a hulladékcsökkentésre, az energiahatékonyságra és a helyi gazdaságok megerősítésére összpontosít. A hulladékkezelési megoldások kiemelkedő fontosságúak az (öko)turisztikai helyszíneken, ahol a hulladék minimalizálása és az újrahasznosítás szerepe kulcsfontosságú (például a komposztálás, a szelektív hulladékgyűjtés vagy a helyben alkalmazott, újrahasznosítást elősegítő rendszerek bevezetése, például a CIRTOINNO projekt keretében fejlesztett rendszerek [6]. A körforgásos gazdaság és a turizmus összefüggéseinek vizsgálata során Kabil et. al [4] megállapította, hogy a hulladékgazdálkodás és az újrahasznosítás központi szerepet játszanak a fenntarthatóság előmozdításában, miközben a turizmus számos területén van lehetőség a körforgásos gazdaság megvalósítására, amely jelentős gazdasági, társadalmi és környezeti előnyöket biztosíthat. A turisztikai szolgáltatók egyre nagyobb figyelmet fordítanak a megújuló energiaforrások használatára és az energiahatékonyság növelésére, amely nemcsak a szén-dioxid-kibocsátást csökkenti, de hozzájárul a környezetbarát turizmus népszerűsítéséhez is [9]. A helyi termelés és fogyasztás ösztönzése pedig segít csökkenteni a szállítással járó ökológiai terhelést, miközben támogatja a helyi gazdaságot is. A helyi alapanyagok használata, valamint a helyi kézműves termékek és élelmiszerek kínálata elősegíti a fenntartható fogyasztási modellek elterjedését, különösen a vidéki turizmus területén [3].

Annak ellenére, hogy a körforgásos gazdaság jelentősen hozzájárul a fenntartható turizmus fejlesztéséhez, a modell megvalósítása nehézkes, tekintettel a magas kezdeti beruházási költségekre, az alacsony megtérülésre, vagy a meglévő ellátási láncsal fennálló összeegyeztetés problémájára [8]. A fenntarthatóság eléréséhez az öko-körforgásosság fogalmának tanulmányozása a körforgásos gazdaság és az ökológiai szemlélet összekapcsolásával új megközelítést kínálhat [1].

3 Módszertan

A két esettanulmány elemzése során több módszertani megközelítést alkalmaztunk. Az elsődleges adatgyűjtés keretében helyszíni terepbejárásokat végeztünk, amelynek során a személyes beszélgetések és megfigyelések módszerét használtuk. Ez lehetőséget adott arra, hogy megvizsgáljuk a választott helyszínek fenntarthatósági gyakorlatait és a körforgásos gazdaságra való áttérését. A helyszíni megfigyelések során rögzítettük a környezetvédelmi intézkedéseket, például a hulladékkezelési, újrahasznosítási, víz- és energiahasználati gyakorlatokat, amelyek mind hozzájárulnak a körforgásos gazdasági célok eléréséhez.

A komparatív elemzés során a két vizsgált helyszín fenntarthatósági teljesítményét vetettük össze, és részletesen vizsgáltuk, hogyan járulnak hozzá a körforgásos gazdaság megvalósításához, hogyan valósítják meg a fenntarthatósági elveket, és mely területeken van szükség további fejlesztésekre. A helyi közösségre és gazdaságra gyakorolt hatások elemzésében vizsgáltuk, hogy a fenntarthatósági intézkedések milyen mértékben támogatják a helyi foglalkoztatást és a helyi termékek használatát. A körforgásos gazdaság egyik fontos szempontja, hogy erősítse a helyi gazdaságot, csökkentve a külső forrásoktól való függőséget, ezért elemeztük, hogy a helyszínek milyen arányban alkalmaznak helyi munkaerőt és milyen mértékben vesznek igénybe helyben előállított termékeket és szolgáltatásokat. A komparatív elemzés során ezen hatásokat is összehasonlítottuk a két helyszínen.

Az elemzés keretében az adatgyűjtés részét képezte a vizsgált helyszínek honlapjainak, közösségi média felületeinek áttekintése is, figyelve azokra a fenntarthatósági információkra, amelyeket a helyszínek saját magukról kommunikáltak. Ezek az információk lehetőséget biztosítottak arra, hogy vizsgáljuk, mennyire átlátható és részletes a helyszínek körforgásos gazdasági törekvéseinek ismertetése a látogatók felé.

A szekunder adatgyűjtés keretében a hazai és nemzetközi szakirodalmat elemeztük, annak érdekében, hogy átfogó képet kapjunk a körforgásos gazdaság turizmusban betöltött szerepéről. A szakirodalom elemzése során az ökoturizmusban alkalmazott körforgásos gazdasági modellek és hasonló esettanulmányok tapasztalataira építve kerültek megalapozásra az esettanulmány elemzésének keretei és módszerei.

4 Eredmények

4.1 Sóstó Látogatóközpont, Székesfehérvár

A Sóstó Természetvédelmi Terület és Látogatóközpont Székesfehérváron kiemelkedő példa arra, hogyan integrálhatók a körforgásos gazdaság elvei egy természetvédelmi terület működésébe. A létesítmény egyik legfontosabb célkitűzése a környezeti nevelés, elsősorban óvodás és iskolás csoportok részére, interaktív foglalkozásokat kínálva, amelyek keretében a gyermekek játékos és tapasztalati tanulás révén ismerkedhetnek meg a természet és a fenntarthatóság alapelveivel. Ezek a foglalkozások nagy hangsúlyt fektetnek a környezettudatosság kialakítására, például a helyes hulladékkezelés, a természeti erőforrások kíméletes használata és a biodiverzitás fontossága terén. A látogatói visszajelzések alapján mind a szülők, mind a pedagógusok nagyra értékelik ezt a megközelítést, melyek egyúttal a körforgásos gazdaság alapelveit is közvetítik. A látogatók a közösségi médiában is gyakran kiemelik, hogy a gyermekek számára élvezetes, mégis edukatív programokat nyújtanak, amelyek hozzájárulnak a környezeti felelősségvállalás kialakulásához.

A természetvédelmi terület egyik különlegessége a 8 kilométer hosszú, interaktív információs táblákkal ellátott tanösvény, amely betekintést nyújt a helyi élővilágba, ökoszisztémába és a környék természetvédelmi szempontból értékes növény- és állatvilágába. A tanösvény továbbá lehetőséget biztosít arra, hogy a látogatók aktívan kapcsolatba kerüljenek a természettel, amely növeli a természeti erőforrások fenntartható használata iránti érzékenységet.

A területen található több madármegfigyelő kilátó és a fedett erdei iskola különleges élményeket nyújt a természet kedvelőinek. A madármegfigyelés, mint program, a környezet tiszteletére, megértésére és a biodiverzitás fontosságára hívja fel a látogatók figyelmét. Az erdei iskola oktatási programjainak segítségével megismerhető az élővilág és a fenntarthatóság jelentősége, ami alapvető fontosságú a körforgásos gazdaság szemléletének megvalósításában.

A Zöld Tanya és a különféle bérelhető rendezvényhelyszínek lehetőséget biztosítanak arra, hogy fenntartható elvek mentén szervezett programokat tartsanak, amelyek során a látogatók közvetlenül tapasztalhatják meg a körforgásos gazdaság megvalósulását a mindennapi működésben például a hulladék minimalizálásával, vagy a szelektív hulladékgyűjtés alkalmazásával.

A közösségi médiában és az online értékelésekben a látogatók több esetben kifejezetten pozitívan nyilatkoznak a Sóstó Látogatóközpont fenntarthatósági törekvéseiről, méltatva a természetvédelmi terület átlátható és hiteles kommunikációját, amely a fenntarthatósági célok elérésére irányul, továbbá dicsérik a környezeti nevelésre és fenntarthatóságra irányuló programokat, kiemelve azok élményszerű, interaktív jellegét.

4.2 Sarud Élményfalu

A Sarudi Élményfalu számos olyan intézkedést és fejlesztést valósít meg, amelyek hozzájárulnak a körforgásos gazdaság megvalósulásához, szemlélítve, hogy miként lehet az ökoturizmus és a körforgásos gazdaság elveit kombinálni. Az Élményfalu fejlesztéseinek középpontjában a környezeti fenntarthatóság, a hulladékcsökkentés és a helyi közösség támogatása áll. Az Élményfalu egyik kiemelt kezdeményezése a PET-palackok kivezetése, amelyek helyett kizárólag üveg- és fémdobozos italok vásárlására van lehetőség, mely jelentősen csökkenti a nehezen újrahasznosítható hulladék mennyiségét. Az üveg és a fém hosszabb életciklusú és könnyebben újrahasznosítható anyagok, amelyek környezeti terhelése kisebb, így az Élményfalu működése során jelentősen csökkenthető a hulladékképződés. Szelektív hulladékgyűjtési rendszert alkalmaznak, amely szintén támogatja a körforgásos gazdaság elveinek megvalósulását. A készpénzmentes fizetési rendszer, valamint a feltöltőkártyás szolgáltatás alkalmazása a digitális fenntarthatóságot erősíti. A készpénzforgalom csökkentése egyrészt kényelmesebbé teszi a látogatók számára a fizetést, valamint minimalizálja a papírhasználatot is. Az Élményfalu egyik küldetése, hogy hozzájáruljon a környezettudatos szemlélet kialakításához is. Ennek érdekében például létrehoztak egy bemutatókertet, ahol a látogatók megismerhetik az ételek alapanyagainak származási helyét, mely felhívja a figyelmet a helyi termékek fogyasztására és a fenntartható gazdálkodás fontosságára. Az ilyen oktató programok hosszú távon hozzájárulnak ahhoz, hogy a

látogatók a mindennapi életükben is alkalmazzák a környezettudatos elveket, ezzel is csökkentve az ökológiai lábnyomukat.

Az Élményfalu továbbá aktívan bevonja a helyi közösséget a turisztikai fejlesztésekbe is. A helyi lakosok számára munkalehetőségeket biztosítanak, és együttműködnek a közösség tagjaival, hozzájárulva a vidéki élet fenntarthatóságához.

Az Élményfalu lassú turizmusra alapuló megközelítése arra ösztönzi a látogatókat, hogy hosszabb időt töltsenek el a helyszínen, és mélyebb kapcsolatot alakítsanak ki a természettel. A lassú turizmus támogatja az ökológiai terhelés csökkentését, hiszen a látogatók kevesebb, de minőségi élményben részesülnek, amely során a helyi értékek és hagyományok megismerésére helyezik a hangsúlyt. Az Élményfalu különböző programjai – például a kenyérsütés, szövés-fonás, háztáji gazdálkodás – a hagyományos vidéki élet megőrzését célozzák, és olyan élményeket kínálnak, amelyek által a látogatók betekintést nyerhetnek a fenntartható vidéki életformába.

A körforgásos gazdaság alapelveinek alkalmazása nem csupán a fenntarthatóságot támogatja, hanem gazdasági előnyökkel is jár. Az Élményfalu példáján keresztül jól látható, hogy a körforgásos gazdasági modell alkalmazása versenyelőnyt jelenthet a turisztikai piacon. A látogatók egyre inkább keresik az olyan turisztikai célpontokat, amelyek környezetbarát megoldásokat kínálnak, így az Élményfalu vonzóbbá válik a környezettudatos utazók számára.

A körforgásos gazdaság és az ökoturizmus kapcsolódása által olyan fenntartható turisztikai modell hozható létre, amely egyszerre támogatja a környezetvédelmet, a helyi gazdaságot és a közösségi értékeket. Az Élményfalu példája jól mutatja, hogy ez a szemléletmód hogyan járul hozzá a helyi közösség hosszú távú fejlődéséhez és jólétéhez. A körforgásos gazdaság elveinek megvalósítása az ökoturizmusban tehát nemcsak környezeti szempontból előnyös, hanem gazdaságilag is fenntarthatóbb működést biztosít, amely hozzájárul a helyi közösség megerősítéséhez és a természeti értékek megőrzéséhez is.

Az Élményfalu honlapján több helyen is megjelennek a fenntarthatóságra és a körforgásos gazdaságra utaló elemek, például tájékoztatják a látogatókat az Élménystrand ökoparkként történő kialakításáról, ahol készpénzmentes övezet működik, és csak fémdobozos vagy üvegpalackos italokat forgalmazására kerül sor. A Google és a Tripadvisor látogatói visszajelzések alapján az Élményfalu és a hozzá tartozó étterem népszerű és elismert turisztikai célpont, amely magas színvonalú szolgáltatásokat nyújt a vendégek számára, a látogatók kiemelik a családbarát programokat, a tiszta környezetet és a barátságos személyzetet, a fenntarthatósági törekvésekkel kapcsolatos vélemények azonban nem jelennek meg.

1. táblázat: A körforgásos gazdaság elemei

Forrás: saját szerkesztés

<i>Körforgásos gazdaság elemei</i>	<i>Sóstó Látogatóközpont</i>	<i>Sarud Élményfalu</i>
<i>Hulladékcsökkentés, újrahasznosítás</i>	<i>Szelektív gyűjtés</i>	<i>PET-palackok helyettesítése, szelektív gyűjtés</i>
<i>Helyi közösség bevonása</i>	<i>Oktatási programok, helyi munkaerő</i>	<i>Helyi munkaerő alkalmazása</i>
<i>Környezeti nevelés</i>	<i>Tanösvény, madármegfigyelés</i>	<i>Bemutatókert, háztáji gazdálkodás bemutatása</i>

Az 1. táblázatban a körforgásos gazdaság három alapvető elemén keresztül elemeztük a két vizsgált helyszínt. A hulladékcsökkentés és újrahasznosítás tekintetében a Sóstó Látogatóközpont szelektív gyűjtési rendszert alkalmaz, ami egy alapvető fenntarthatósági intézkedés, azonban nincs további hulladékcsökkentési intézkedés. Az Élményfalu Sarud esetében a szelektív gyűjtés megvalósul, emellett a PET-palackokat kivezették és kizárólag üveg- és fémdobozos italokat kínálnak. Ez egy előremutató lépés a műanyag hulladék csökkentése és az újrahasznosítható anyagok előnyben részesítésének irányába.

A helyi közösség bevonásával kapcsolatban megállapítható, hogy a Sóstó Látogatóközpont helyi munkaerőt alkalmaz, amely hozzájárul a térség gazdasági fenntarthatóságához, oktatási programjai

pedig elősegítik a helyi közösség környezeti szemléletformálását is, amely hasznos lehet a helyi családok és iskolai csoportok számára. Az Élmenyfalú Sarud is alkalmaz helyi munkaerőt, továbbá közösségi rendezvényekkel és programokkal aktívan támogatja a helyi közösséget, amelyek célja a közösségi kapcsolatok erősítése.

A környezeti nevelés tekintetében a Sóstó Látogatóközpont a tanösvények és madármegfigyelő kilátók által gazdag programkínálatot biztosít, amely a természet megértésére és tisztelésére ösztönöz, míg az Élmenyfalú Sarud a környezeti nevelést a bemutatókert és a helyi termelési módszerek bemutatása által valósítja meg.

Összegezve megállapítható, hogy mindkét helyszín több mindent megvalósít a körforgásos gazdasághoz kapcsolódóan, eltérő megközelítésekkel. A Sóstó Látogatóközpont a természethez kapcsolódó élmények és oktatási programok terén erősebb, míg az Élmenyfalú Sarud inkább a hulladékcsökkentés és a közösségi rendezvények révén nyújt értékes hozzájárulást.

A 2. táblázat célja a vizsgált helyszínek fenntarthatósági teljesítményének értékelése a körforgásos gazdaság különböző elemeinek megvalósulása alapján. Az elemzés eredményei rámutatnak, hogy a két helyszín eltérő megközelítéseket alkalmaz, melyek különböző prioritásokra helyezik a hangsúlyt a körforgásos gazdaság elveinek megvalósításában.

Az Élmenyfalú Sarud esetében a hulladékcsökkentés és a helyi közösség aktív bevonása kapott kiemelt figyelmet. Ez a stratégia arra irányul, hogy közvetlen gazdasági előnyöket biztosítson a helyi lakosok számára, miközben erősíti a fenntarthatóságot a mindennapi gyakorlatok szintjén. Ezzel szemben a Sóstó Látogatóközpont elsősorban a környezeti nevelésre és a látogatók tudatosságának növelésére összpontosít, amit tanösvények, kilátók, valamint interaktív fenntarthatósági programok segítségével ér el. Ez a megközelítés hosszú távon járul hozzá a környezeti felelősségtudat és a természet iránti tisztelet kialakításához.

Noha a két helyszín más-más utat választott, mindkettő jelentős mértékben támogatja a körforgásos gazdaság céljait. Az Élmenyfalú Sarud példája a társadalmi és gazdasági dimenziót helyezi előtérbe, különös tekintettel a helyi közösségek megerősítésére, míg a Sóstó Látogatóközpont inkább a szemléletformálásra és a környezeti oktatásra fókuszál, ezáltal elősegítve a hosszú távú fenntarthatóságot.

Ezek az eltérő stratégiák jól példázzák a körforgásos gazdaság sokrétű megvalósítási lehetőségeit, hangsúlyozva, hogy nincs egyetlen, univerzálisan alkalmazható módszer a fenntarthatóság elérésére. A különböző prioritások és eszközök bővítik a körforgásos gazdaság megvalósítási lehetőségeit, így a turisztikai helyszínek a saját specifikus környezetükhöz és közösségükhöz igazodva járulnak hozzá a fenntarthatósági célok eléréséhez.

2. táblázat: A körforgásos gazdasághoz való hozzájárulás értékelése

Forrás: saját szerkesztés

Körforgásos gazdaság eleme	Kritérium	Sarud Élmenyfalú	Pontszám	Sóstó Látogatóközpont	Pontszám
Hulladék-gazdálkodás	Szelektív hulladékgyűjtés	Van	2	Van	2
	Egyszer használatos műanyagok csökkentése	PET palackok kivonása	2	Nincs konkrét intézkedés	1
Helyi közösség bevonása	Helyi munkaerő alkalmazása	Igen	2	Igen	2
	Közösségi programok	Helyi közösségi rendezvények, közösségi bevonás támogatása	2	Környezeti oktatási programok	2

Látogatói tudatosság növelése	Környezeti nevelési programok	Helyi termelés bemutatókerttel, természetközeli élmények	1	Széles körű környezeti nevelési programok	2
	Fenntarthatósági ismeretek bővítése	Tájékoztatás a fenntarthatósági intézkedésekről	2	Interaktív fenntarthatósági tájékoztatás, pl. információs táblák	2
	Interaktív programok	Gyermekeknek fenntarthatósági programok	2	Madármegfigyelés, tanösvények	2
Összesen			13		13

A 3. táblázatban fejlesztési javaslatokat fogalmaztunk meg, amelyek tovább erősíthetik a körforgásos gazdasági elvek megvalósítását mindkét helyszínen. Az energiahatékonyság fejlesztésével kapcsolatosan a Sóstó Látogatóközpontban javasolt a LED világítás bevezetése, amely energiahatékonyabb megoldást nyújtana a hagyományos világítástechnológiákhoz képest, valamint csökkenti a működési költségeket. Az Élményfalu Sarud esetében energiahatékony berendezések beszerzése, valamint innovatív okos világítás telepítése javasolt, mely lehetőséget adna az energiafogyasztás pontosabb szabályozására, optimalizálva a világítás használatát.

A hulladékgazdálkodás fejlesztése tekintetében javasolt a komposztálási lehetőségek bevezetése, amely adna a szerves hulladék helyi újrahasznosítására, amely csökkentené a hulladéklerakókra kerülő hulladék mennyiségét, és egyúttal értékes komposztot biztosítana a helyi növényzet számára. A látogatói tudatosság növelésével kapcsolatban a Sóstó Látogatóközpontban érdemes lenne a programkínálat bővítése, ami több lehetőséget biztosítana a látogatóknak a fenntarthatósági témakörök megismerésére. Például komposztálási vagy újrahasznosíthatósági workshopok szervezésével a felnőtt korosztály is megszólítható lenne, vagy különböző környezettudatos kihívások szervezésével növelhető az interaktivitás, akár egy „Zero Waste” nap keretében, amikor a látogatóknak különféle kihívásokat kell megvalósítani, hogy minél kevesebb hulladékot termeljenek.

Az Élményfalu Sarud esetében célszerű lenne például fenntarthatósági workshopok bevezetése, amelyek célzott és gyakorlatias módon vonnák be a látogatókat. Ezek a workshopok lehetővé tennék, hogy a résztvevők konkrét fenntarthatósági gyakorlatokat sajátítsanak el, például komposztálási technikákat vagy energiatakarékos megoldásokat, ezáltal a workshopok hosszú távú szemléletformáló hatást gyakorolhatnak a látogatók mindennapi életére is.

3. táblázat: Fejlesztési lehetőségek

Forrás: saját szerkesztés

Körforgásos gazdaság eleme	Sóstó Látogatóközpont	Sarud Élményfalu
Energiahatékonyság	LED világítás	Okos világítás, energiahatékony berendezések
Hulladékgazdálkodás fejlesztése	Komposztálás	Komposztálás
Látogatói tudatosság növelése	Programkínálat kiterjesztése	Fenntarthatósági workshopok

5 Összegzés, következtetések

A tanulmányban vizsgált két turisztikai helyszín különböző módokon alkalmazza a körforgásos gazdaság elveit, és eltérő fejlesztési megközelítéseket választ a fenntarthatósági célok elérése érdekében. A két helyszín által alkalmazott gyakorlatok bemutatása alapján megállapítható, hogy mindkét helyszín fontos szerepet játszik a körforgásos gazdaság gyakorlati megvalósításában, azonban a céljaik és prioritásaik különböző módon formálják a fenntarthatósági stratégiáikat.

A különböző megközelítések nemcsak a helyszínek egyedi adottságaihoz és céljaihoz illeszkednek, hanem a körforgásos gazdaság széles körű megvalósíthatóságát is alátámasztják. A különböző prioritások és módszerek bővítik a körforgásos gazdaság megvalósításának eszköztárát, és

lehetőséget adnak arra, hogy a turisztikai helyszínek a saját környezetükhöz és közösségükhöz igazodva érik el fenntarthatósági céljaikat.

Kutatásunk célja annak feltárása volt, hogy a körforgásos gazdaság elvei hogyan valósulnak meg két magyarországi ökoturisztikai helyszínen. A kutatás eredményei alapján megállapítható, hogy mindkét helyszín különböző megközelítést alkalmaz a fenntarthatósági célok elérése érdekében, azonban mindkettő sikeresen hozzájárul a körforgásos gazdaság megvalósításához.

Kutatási kérdéseink az elemzésben megválaszolásra kerültek:

Hogyan alkalmazzák a körforgásos gazdaság elveit a Sóstó Látogatóközpontban és a Sarud Élmenyfaluban?

A Sóstó Látogatóközpont elsősorban a környezeti nevelésre és a látogatói tudatosság növelésére helyezi a hangsúlyt, míg az Élmenyfalú Sarud központi eleme a hulladékcsökkentés és a helyi közösség bevonása.

Milyen hatásokat gyakorolnak ezek a fenntarthatósági intézkedések a helyi közösségre, a gazdaságra és a környezetre?

A Sóstó Látogatóközpont nevelési és oktatási programjai hosszú távon pozitív hatást gyakorolnak a látogatók környezeti felelősségtudatára, míg a helyi munkaerő alkalmazása hozzájárul a gazdasági stabilitáshoz. Az Élmenyfalú Sarud közösségi bevonása és hulladékcsökkentési intézkedései erősítik a helyi gazdaságot, csökkentik a környezet terhelését, és támogatják a társadalmi kohéziót a helyi lakosok aktív részvételén keresztül.

Mely területeken szükséges további fejlesztés a körforgásos gazdaság megvalósítása érdekében?

Mindkét helyszín esetében javasolt a komposztálási lehetőségek bevezetése és az energiahatékonyság fejlesztése. A Sóstó Látogatóközpont számára a fenntarthatósági programok további bővítése, az Élmenyfalú Sarud esetében pedig fenntarthatósági workshopok szervezése ajánlott, hogy még inkább elmélyíthessék a látogatók környezettudatosságát.

Kutatásunk igazolta a hipotéziseket is.

A két vizsgált helyszín különböző fenntarthatósági megközelítései eltérő módon járulnak hozzá a körforgásos gazdaság céljaihoz, de mindkét helyszín értékesen támogatja a fenntartható turizmus fejlődését- IGAZOLT.

A helyi közösség bevonása és a látogatói edukáció kulcsfontosságú tényezők a körforgásos gazdasági elvek hosszú távú megvalósításában- IGAZOLT.

A kutatás fő korlátai közé tartozik a vizsgált helyszínek kis száma, amely nem teszi lehetővé az eredmények széles körű általánosítását és elemzésünk nem reprezentatív. Az adatgyűjtés legfőképpen a helyszíni megfigyelésre és az online visszajelzések elemzésére támaszkodott, amely szubjektív elemeket tartalmazhat, és nem biztosít teljes képet a fenntarthatósági intézkedések hosszú távú hatásairól.

A jövőbeli kutatások során érdemes lenne további olyan ökoturisztikai helyszíneket bevonni, amelyek fenntarthatósági törekvései hasonlóak. Hosszabb távú kutatások és kvantitatív módszerek, például látogatói kérdőívek vagy interjúk alkalmazásával mélyebb és átfogóbb kép mutatkozna a fenntarthatósági intézkedések tényleges hatásairól.

A kutatás eredményei a turizmus mellett más szektorokban is hasznosíthatók, főként olyan ágazatokban, ahol nagy az anyag- és energiafogyasztás. A körforgásos gazdaság elvei a városi rendezvények és kulturális események szervezésében is alkalmazhatók, hozzájárulva a fenntartható fejlődés előmozdításához és a helyi közösségek megerősítéséhez.

Köszönetnyilvánítás

„A kutatás a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem (MATE) Kiemelt Kutatócsoportok Programjának támogatásával készült.”

Irodalomjegyzék

- [1] Dávid, L.D.: Ecocircularism: A Review Papers. Ecology& Conservation Science 2024; 4(3): 555639. DOI:10.19080/EOCA.2024.04.555639
- [2] Dávid L. D. & Baros, Z. (2007): A possible use of indicators for sustainable development in tourism. Anatolia: An International Journal Of Tourism And Hospitality Research 18(2): 349-355.
- [3] Einarsson S. and Sorin, F. (2020): Circular economy in .Travel and Tourism, A conceptual framework for a sustainable, resilient and future proof industry transition, E360 Alliance, 2020.
- [4] Kabil, M. & Rahmat, A.F., & Hegedüs, M. & Galovics, B. & Dávid, L.D. (2024): Circular Economy and Tourism: A Bibliometric Journey Through Scholarly Discourse, Journal of Circular Economy 2(1), pp 1-21. DOI: <https://doi.org/10.55845/HGWO7144>
- [5] Kaszás, N. & Keller, K. & Birkner, Z. (2022): Understanding circularity in tourism, Society and Economy 44 (2022) 1, pp. 65–82, DOI: 10.1556/204.2021.00025
- [6] Manniche, J. & Larsen, K.T. & Broegaard, R.B. & Holland, E.: Destination: A circular tourism economy: A handbook for transitioning toward a circular economy within the tourism and hospitality sectors in the South Baltic Region, Centre for Regional& Tourism Research, 2017.
- [7] Mezőfi, N. & Németh, K. : (2022) A körforgásos gazdaság esélyei és kihívásai vidéken: Jó gyakorlatok elemző értékelése, Turisztikai és Vidékfejlesztési Tanulmányok 7(2), pp.19-34 DOI: 10.15170/TVT.2022.07.02.02.
- [8] Renfors, S.M. (2022): Circular Economy in tourism: Overview of recent developments in research, Finnish Journal of Tourism Research, 18:1/2022, pp.48-64. , DOI: <https://doi.org/10.33351/mt.114834>
- [9] Santos, M.C. & Veiga, C. & Dantas, S. S. & Águas, P. & Santos, J.A.C. (2023),: Key drivers for the adoption of circular economy practices in the tourist accommodation sector, Worldwide Hospitality and Tourism Themes, vol. 15 no. 6, DOI: <https://doi.org/10.1108/WHATT-09-2023-0112>
- [10] Strippoli, S. & Gallucci T. & Ingraio, C. (2024): Circular economy and sustainable development in the tourism sector – An overview of the truly-effective strategies and related benefits, Heliyon 10 (2024), e36801, pp.1-14., DOI: <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e36801>
- [11] Winans, K. & Kendall, A. & Deng, H. (2017): The history and current applications of the circular economy concept, Renewable and Sustainable Energy Reviews Volume 68, Part 1, pp. 825-833, DOI: <https://doi.org/10.1016/j.rser.2016.09.123>